

Lena Holmqvist: Švedsko-slovenski slovar

■ IZVLEČEK

V članku je predstavljen *Švedsko-slovenski slovar – Svensk-slovensk ordbok*, ki ga je sestavila Lena Holmqvist, dolgoletna lektorica za švedščino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Slovar je pomemben priročnik, ki pomaga Slovincem približati švedski jezik in kulturo.

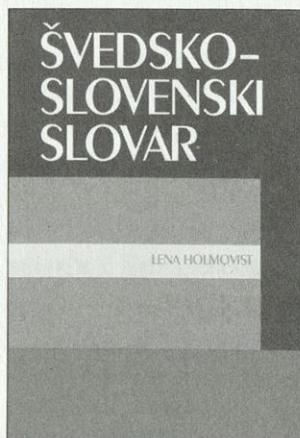
KLJUČNE BESEDE: knjižna ocena, slovar, slovenski jezik, švedski jezik

■ ABSTRACT

Svensk-slovensk ordbok

In the article, the *Swedish-Slovene Dictionary* is presented. It was compiled by Lena Holmqvist, who for many years has been teaching Swedish language at the Faculty of Arts of Ljubljana University. This dictionary is an important reference book, helping the Slovene users to come closer to the Swedish language and culture.

KEY WORDS: review, dictionary, Slovene, Swedish

Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2004.
23.000 gesel (besed v polkrepkem tisku)
Obseg: 302 str. formata 17,5 cm x 24,5 cm
ISBN: 961-6500-24-4
Cena: 9.945 SIT [41,50 EUR]

Izid *Švedsko-slovenskega slovarja* Lene Holmqvist, dolgoletne lektorice za švedski jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, je izjemnega pomena za vse, ki imajo opravka s švedskim jezikom, in seveda za študente švedščine, ki so si do sedaj pri učenju jezika morali pomagati s slovarji v tujih jezikih. Slovar namreč nima predhodnikov in avtoričino

dolgoletno sestavljanje slovarja pomeni oranje ledine v švedsko-slovenskem slovaropisju. Rokopis dela je žal kar nekaj časa čakal na izdajatelja, saj velike založbe niso pokazale zanimanja zanj, čeprav je švedščina eden od uradnih jezikov Evropske unije in čeprav se vsako leto na lektorat tega jezika vpiše na desetine študentov.

Slovar obsega nekaj več kot 23.000 gesel in je splošen. Avtorica v uvodu pravi, da so bila gesla večinoma izbrana glede na frekventnost, da pa je v slovarju tudi nekaj manj frekventnih besed, ki bi po njenem mnenju utegnile zanimati

uporabnika. Uvodu sledijo splošna navodila za uporabo slovarja, navodila za izgovarjavo in slovnična navodila. Na koncu je še seznam švedskih krajšav, izpisanih v obeh jezikih.

Geslom povečini sledi fonološki zapis besede, naglašenege zloga ali samoglasnika. Fonološki zapis je naveden pri besedah, ki se oddaljujejo od osnovnih pravil izgovarjave, pa tudi pri nekaterih geslih, kjer tega oddaljevanja ni (zlasti pri besedah na k- in g-, ki jim sledijo dolgi ali kratki sprednji samoglasniki (e(:), i(:), y(:), ε(:), ø(:)). To je uporabniku vsekakor v veselje, saj je v našem okolju tako malo stika s švedskim jezikom v govorni obliki, da so ti fonološki zapisi skoraj edina referenca za izgovarjavo (čeprav je treba dodati, da so se s pojavom spleta odprle nove možnosti za stik z »živim« jezikom).

Podoben sistem velja pri označevanju tonemov in mesta naglasa; navedeni so pri tistih besedah, ki se oddaljujejo od osnovnih pravil naglaševanja. Geslom sledijo tudi slogovni in slovnični kvalifikatorji; pri samostalniki je pogosto navedena določna oblika v ednini in nedoločna oblika v množini, pri glagolih pa oblike za sedanjik, preteklik in namenilnik.

Čeprav je slovar splošen, zajema besede s številnih področij človekovega delovanja – od botanike (veliko je iztočnic, ki označujejo cvetlice), biologije in medicine do zgodovine, politike in arhitekture, če jih naštejemo le nekaj. V njem najdemo tudi nekaj zemljepisnih imen, zlasti imena evropskih držav, nekaterih drugih pomembnejših držav in celin. Zajetih je še veliko kulturno specifičnih besed, kot so na primer *knäckebröd*, *allemansrätt*, *smörgåsbord*, *valborgsmässoafton*, vendar so ta gesla le skopo razložena (npr. *valborgsmässoafton* – 30. april) in pogosto pred slovenskimi ustreznici stoji oznaka *ung.* – približno. In res je *knäckebröd* le približno *prepečenec* in *smörgåsbord* le približno (*hladni*) *bifé*.

Slovar je bogat s kolokacijami in idiomi, vendar bi si včasih želeli malce več konteksta. Pozitivno je to, da številnim glagolom in pridevnikom sledi predlog, s katerim se posamezna beseda veže. Sestavljenk in izpeljank je ponekod veliko, drugod pa jih pogrešamo – pri besedi *kärlek* – *ljubezen*, na primer, ni navedena nobena. Pričakovali bi sestavljenke in izpeljanke, kot so na primer *kärleksaffär* (*ljubezensko razmerje*), *kärleksfull* (*ljubezniv*), *kärlekshistoria* (*ljubezenska zgodba*), *kärlekskrank* (*hrepeneč po ljubezni*), *kärleksliv* (*ljubezensko življenje*) itd., morda pa te besede res niso tako frekventne, da bi jih vključili v okvire tega slovarja. Morebiti bi bilo dobro včasih za geslom navesti še različne predpone, ki bi uporabniku pomagale ne samo pri dekodiranju, ampak tudi pri enkodiranju švedskih besedil. V *Bonniersovem*¹ enojezičnem švedskem slovarju so na primer pri geslu *kål* (*zelje*) dodane še pripone *blom-*, *vit-*, *röd-* in *bryssel*.

¹ Györki, I.; Malmström, S.; Sjögren, P. A. 1994. *Bonniers svenska ordbok*. Stockholm: Bonnier Alba AB.

Slovar nam ponuja tudi ustreznice nekaterih pogostih švedskih okrajšav (*osy.* = *och så vidare* - *in tako dalje*), ki so navedene med drugimi gesli. Verjetno bi bilo bolj praktično in do uporabnika prijazneje, če bi bila ta gesla razvrščena ločeno, v posebnem seznamu.

Uporabnik slovarja bo včasih morda pogrešal modernejše besede in kratice, ki so v švedščini zelo pogoste. V slovarju sicer najdemo kratico *BB* za *porodnišnico*, vendar ne kot samostojno geslo, temveč kot opombo za besedo *barnbördshus*, ki pa je zastarela in redko uporabljena. Podobno velja za besedo *daghem* (*otroški vrtec*), katerega modernejša in pogostejša različica je *dagis*, vendar je v slovarju ne zasledimo.

Nasprotno pa najdemo v njem kar nekaj besed, na katere dandanes v splošnem verjetno redkeje naletimo, na primer *koger* - *tul* (*za puščice*), *tjuder* - *vrv*, *veriga* (*za privezovanje živine*). Te iztočnice bodo uporabniku gotovo koristile pri branju leposlovja.

Ob koncu bi poudarila, da so vse navedene pripombe le drobtinice in nika-
kor ne zmanjšujejo izjemnega pomena, ki ga ima slovar za vse, ki nas zanima
švedski jezik. Slovar je bogat, pregleden in zanimiv in je odlična podlaga za vsa
nadaljnja dela na tem področju.